

Advies van 10 juni 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. R. Hebly, advocaat te Amersfoort,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de priesters van het Heilig
Hart van Jezus (hierna te noemen: 'de Congregatie').

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift met bijlagen is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 oktober 2012. Voordien, op 19 maart 2012, is naar aanleiding van de aankondiging van klager dat hij een klacht tegen aangeklaagde zou gaan indienen, een brief van het bisdom Breda ontvangen met informatie over aangeklaagde. Op 26 februari 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg, namens de Congregatie.

1.2. Op 23 mei 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn echtgenote mevrouw [naam]. Klager heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Hebly voornoemd. Namens de Congregatie is verschenen pater [naam], plaatsvervangend provinciaal overste van de Congregatie, bijgestaan door mr. Baetens voornoemd.

1.3. Op 5 juni 2013 is ontvangen een brief met een bijlage van pater [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Omstreeks 1964/1965 was klager, destijds twaalf of dertien jaar oud, misdienaar bij het bedrijfsapostolaat van het bisdom Breda. Aangeklaagde was bedrijfsaalmoezenier en leidde de missen waarbij klager diende. De missen vonden plaats op zondagavond en werden gehouden voor werknemers die de mis op zondagochtend niet konden bijwonen omdat zij op die tijd (in ploegendienst) moesten werken. Het ging voornamelijk om werknemers van de

[bedrijf] in [plaats]. Klager vond het geweldig om misdienaar te zijn. Hij beschouwde het als een grote eer en kreeg bovendien een gulden per keer dat hij misdienaar bij het bedrijfsapostolaat was.

Op enig moment vroeg aangeklaagde of klager de volgende zondagavond eerder wilde komen. Er moesten namelijk folders worden gevouwen. Klager kwam de zondag daarna eerder en kreeg van aangeklaagde uitgelegd hoe de folders gevouwen moesten worden. Toen klager daarmee vervolgens bezig was, pakte aangeklaagde hem plotseling van achteren vast. Aangeklaagde deed zijn handen in de broek van klager en pakte zijn penis. Aangeklaagde draaide klager vervolgens om en gaf hem een tongzoen. Aangeklaagde schuurde daarbij met zijn ongeschoren gezicht langs dat van klager. Ook pakte aangeklaagde de hand van klager en bracht deze naar de stijve penis van aangeklaagde. Klager moest deze vasthouden. Na enige tijd duwde klager aangeklaagde weg en vluchtte naar de ruimte waar de mis zou worden opgedragen. Klager heeft vervolgens 'gewoon' bij de mis gediend.

Klager wilde daarna niet terug naar het bedrijfsapostolaat. Dat moest hij echter toch van zijn ouders. Bij de eerstvolgende keer dat klager en aangeklaagde alleen waren, pakte aangeklaagde klager opnieuw vast en gaf hem opnieuw een tongzoen. Klager heeft aangeklaagde toen weggeduwd en is weggerend.

Klager heeft, om te voorkomen dat hij weer terug zou moeten, aan zijn ouders over het misbruik verteld. Klager hoefde niet meer te gaan, maar mocht van zijn vader ook aan niemand over het misbruik vertellen. De vader van klager is naar de Bisschop gegaan. Hij heeft klager later verteld dat hij aangeklaagde niet meer zou zien, deze was naar [plaats] overgeplaatst.

2.2. Klager heeft lange tijd gezwegen over het misbruik. In 1976 heeft hij erover aan zijn vrouw verteld. Klager heeft nog veel last van het misbruik. Mede daardoor heeft hij eind jaren '90 een burn-out gekregen. Klager heeft destijds met een psycholoog over (onder meer) het misbruik gesproken. Dat heeft geholpen. Door de publiciteit die er rond 2010 is geweest over het misbruik, is het bij klager weer naar boven gekomen.

2.3. Klager wil erkenning van het misbruik dat hem door aangeklaagde is aangedaan. Hij wenst voorts aanspraak te maken op een schadevergoeding.

3. De reactie

3.1. Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft namens de Congregatie gereageerd op de klacht. In zijn reactie stelt hij allereerst vraagtekens bij de door de Klachtencommissie gekozen lijn met betrekking tot de kerkelijke verantwoordelijkheid in gevallen zoals het onderhavige, waarin sprake is van een aangeklaagde die lid was van een Congregatie, doch het misbruik zou hebben gepleegd in het kader van werkzaamheden die ten behoeve/ onder de verantwoordelijkheid van een bisdom zijn verricht.

3.2. Voorts heeft mr. Baetens aangevoerd dat de Commissie Deetman uitvoerig onderzoek heeft verricht in het archief van de Congregatie en het persoonsdossier van aangeklaagde. Er zijn daarbij geen aanwijzingen gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik. Wel is gebleken dat aangeklaagde vanuit het bedrijfsapostolaat van [plaats] naar dat van [plaats] is overgeplaatst omdat hij in [plaats] "niet te handhaven was". Of dat verband houdt met seksueel misbruik, is echter niet bekend. Voorts heeft mr. Baetens erop gewezen dat

aangeklaagde voor zover de Congregatie ook na nader onderzoek heeft kunnen vaststellen, eerst in 1970, en derhalve (kennelijk) niet naar aanleiding van de klacht die de vader van klager tegenover de Bisschop heeft geuit in 1964/1965 (waarover niets in de archieven is terug te vinden), naar [land] is overgeplaatst.

4. De beoordeling

Kerkelijke gezagsdrager

4.1. Ten tijde van het door klaagster gestelde misbruik was aangeklaagde lid van de Congregatie en voorts werkzaam als bedrijfsaalmoezenier voor het bedrijfsapostolaat van het bisdom Breda. De Klachtencommissie is, na ingewonnen deskundigenadvies, voor dergelijke gevallen tot het oordeel gekomen dat voor de beoordeling wie als kerkelijke gezagsdrager dient te worden aangemerkt, beslissend is dat de Congregatie wat betreft de algemene waarden en normen van het religieuze leven als gezagsdrager geldt. Het 'niet plegen van misbruik' is een zodanige algemene waarde/norm dat die moet worden aangemerkt als één van de algemene waarden en normen van het religieuze leven. Daarom geldt de Congregatie als kerkelijke gezagsdrager.

4.2. De opmerkingen van mr. Baetens geven de Klachtencommissie geen aanleiding om af te wijken van voornoemd standpunt. Dat zou anders kunnen zijn wanneer de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) gezamenlijk een andersluidend standpunt in zouden nemen. Een dergelijk gezamenlijk standpunt is er thans niet, zodat voornoemde lijn (ook) in het onderhavige geval wordt gevolgd.

De beoordeling van de klacht

4.3. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.4. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.5. Er zijn bijna vijftig jaar verstreken sinds de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Het gaat dan om het bij twee gelegenheden vastpakken van klager door aangeklaagde, waarna aangeklaagde aan klager een tongzoen gaf. Aangeklaagde heeft één keer de blote penis van klager betast en, ook éénmaal, klager gedwongen de stijve blote penis van aangeklaagde vast te houden.

4.6. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Voorts heeft de echtgenote van klager ter zitting verklaard dat klager haar al in 1976 over het misbruik heeft verteld. Daarnaast wordt de klacht ondersteund door een andere tegen aangeklaagde ingediende klacht (zaaknummer 2012T880). De Klachtencommissie heeft, in dezelfde samenstelling, de klager in die zaak gehoord en aldus eveneens over de authenticiteit van die

klacht kunnen oordelen. De Klachtencommissie gaat voorbij aan de reactie van de Congregatie dat blijkens het persoonsdossier aangeklaagde eerst per 1 januari 1970 naar [land] is overgeplaatst en de overplaatsing dus niet is geschied naar aanleiding van een klacht van de vader van klager bij de Bisschop; ook zonder dat een overplaatsing van aangeklaagde zou hebben plaatsgevonden acht de Klachtencommissie het gestelde misbruik aannemelijk.

4.7. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van het misbruik pas twaalf of dertien jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.8. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging, zoals door pater [naam] ter zitting uitgesproken, kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.9. Over het verzoek van klager om een financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Congregatie van de Priesters van het Heilig Hart van Jezus de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in haar macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 10 juni 2013 door mr. B.F. de Poorter, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en mr. F.J.M. Walstock, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.